

Padl jsem první pod úderem temna

Název emise: Osobnosti – Jan Opletal

Den vydání: 11. 11. 2015

Hodnota: 13 Kč; kat. č. 868 (ČP)

Rozměr známkového obrazu: 23 x 40 mm

Výtvarný návrh: Renáta Fučíková

Rytina: Bohumil Šneider

Tisk: Poštovní tiskárna cenin Praha

Druh tisku: OTr modrý + HT červený

Tisková forma: 2x 50

FDC: OTp modrý; **Náklad:** 3.500

Marek Frauwirth, sedmadvacetiletý), a jejich jména dnes už málokdo zná. S Opletalem je tomu jinak - i když nebyl jedinou obětí říjnové demonstrace. Na místě tehdy zemřel dvaadvacetiletý Václav Sedláček, nejdřív hornický a pak pekařský učeň, zasažený na křižovatce ulic Žitná a Ve Smečkách střelou do srdce. Oba jsou připomenuti na pamětní desce na zdi farské zahrady v Žitné ulici, na níž je vedle jmen a data uveden latinský citát *Non omnīs moriar*, tedy *Nezemřu celý* (něco zůstane).

Slova v titulku jsou první větou nápisu na náhrobku Jana Opletala, který pokračuje: *Zvedněte mou pochodeň svobody a ducha a neste ji hořící do celého světa. Pro čest lidství*. Dole na desce je pak uvedeno *Neznámý vojín světového studentstva MUC Jan Opletal, 31. 12. 1914 - 11. 11. 1939*. Hrob se nachází na hřbitově v Opletalově rodišti, obci Náklo na Hané. Z údajů na něm vidíme, že nemá pravdu Wikipedie, když uvádí jako den Opletalova narození 1. 1. 1915, a na letošní prosinec nepřipadá sté výročí jeho narození, ale už sto první.

Známká s Janem Opletalem u nás už vyšla, 10. 11. 1989, bylo to k padesátému výročí 17. listopadu a tehdy panující komunistický režim jistě netušil, že o pouhý týden později stejně listopadové datum udělá tečku za čtyřmi desetiletími jeho panování. Byli to opět studenti, kdo prolili krev v odporu proti totalitě, i když tentokrát našťestí nikdo nezemřel. O půlstoletí dříve tomu bylo bohužel jinak. 28. října 1939, při potlačování protiněmecké demonstrace, zůstal ležet na dlažbě pražské Žitné ulice student medicíny, čtyřřidvacetiletý Jan Opletal, s prostřeleným břichem. Přes okamžitou lékařskou pomoc v nemocnici na Karlově náměstí podlehl o dva týdny později zánětu pobříšnice. Tragická smrt mladého studenta otrásla národem, jeho pohřeb 15. listopadu v Praze přerostl v protinacistickou demonstraci, kterou němečtí okupanti tvrdě potlačili a využili k rozsáhlým perzekucím. Byly uzavřeny všechny české vysoké školy a koleje, na tisíc dvě stě studentů bylo odvečeno do koncentračního tábora Sachsenhausen a devět studentů a studentských funkcionářů bylo 17. 11. zavražděno (což je podle mne nejvýstižnější výraz, i když se obvykle uvádí, že byli popraveni - to je ale jen slovy nacistů, jejichž režim byl samozřejmě z našeho hlediska protiprávní, navíc v každém případě byli zastřeleni bez soudu).

Svým způsobem je ironií dějin, že symbolem 17. listopadu, což je mezinárodně uznávaný významný den studentstva, není žádný z těch devíti zavražděných (byli to Václav Šafránek, osmnáctiletý, Jan Černý,

osmadvacetiletý, Jan Weinert, čtyřřidvacetiletý, František Skorkovský, třicetiletý, Josef Matoušek, třiatřicetiletý, Bedřich Koula, šestadvacetiletý, Jaroslav Klíma, šestadvacetiletý, Josef Adamec, devetadvacetiletý a

Po Opletalovi je pojmenována jedna z nejdelších ulic pražského Nového Města, spojující Václavské náměstí s Masarykovým nádražím. Pro nás filatelisty je zajímavá tím, že na ní sídlí Svaz českých filatelistů.

Autorka nové známky nepochybně vycházela z dochovaných Opletalových fotografií, jen se jimi však inspirovala a vytvořila portrét nový, s kravatou namísto obvyklého motýlka (na rozdíl od Josefa Herčíka, který na známce v roce 1989 v podstatě věrně přepsal nejznámější Opletalovu fotografii z jeho studentského indexu). Známká je neobvyklá - na první pohled jednoduchá, to však není vada, ale přednost. Obraz je svisle rozdělen do tří částí a spolu s hodnotou a bílým podkladem tvoří naši trikoloru. Negativně provedený název státu je mohutný, přitom však přiměřený. Celek působí vzdušně, k čemuž přispívá jemná, a přitom velmi hustá Šneiderova rytina. V zásadě se dá říci, že autorka úspěšně použila přístup *Méně je více*.

Co se povedlo na známce - a působí zde důstojně, se na kresbě FDC nezdařilo. Shluk postav působí trochu legračně, i když rytinou to rozhodně není - ta dobře slouží své předloze. Nápis *Semper fidelis* (Vždy věrný) jistě potěší příznivce amerických ozbrojených sil, jde totiž o heslo tamní námořní pěchoty.

Trochu záhadný je domicil v razítku - Lhota nad Moravou, už proto, že tam není pošta. Jde o část obce Náklo, tedy Opletalovo rodiště. Lví hlava symbolizuje vlast.

Když už jsme začali u Opletalova hrobu v Náklu, zmiňme, že zde byl uložen 16. 11. 1939 a před jeho jménem je uvedena zkratka MUC, tedy *Medicinae Universae Candidatus*, což je titul kandidáta všeobecného lékařství. Jan Opletal by však mohl mít uveden titul MUDr., který mu Univerzita Karlova posmrtně udělila v roce 1945.

FB

